

Nykytaidetta Venetsiassa – uuden ja vanhan kohtaaminen

Kaisu Pullinen

Vieraillessani tänä syksynä Venetsiassa tutustuin nähtävyyksien lisäksi kaupungin monimuotoiseen taidetarjontaan. Kaupungin historialliset rakennukset tarjosivat upeat puitteet taiteelle, ja uusi ja vanha olivatkin suloisessa harmoniassa keskenään erinäisissä taidenäyttelyissä. Matkallani vierailin useissa taidehistoriallisesti merkittävässä kohteissa, joista kaksi teki minuun lähtemättömän vaikutuksen: Venetsian biennaali ja Palazzo Fortuny.

Historiallinen kaupunki taiteen tilana

Olin tämän vuoden lokakuussa mukana erääseen taidehistorian kurssiin liittyvällä ekskursionella Venetsiassa. Ekskursion tarkoituksena oli Venetsian taidekenttään ja etenkin silloin käynnissä olleeseen biennaaliin tutustuminen. Pääpaino matkan taidetarjonnassa olikin juuri nykyaiteella. Biennaalin lisäksi tutustuin mm. *Palazzo Fortunyn* näyttelyyn. Aloittelevana museologina huomioni kiinnittyi taiteen ohella luonnollisesti myös muihin seikkoihin, kuten ripustukseen ja ympäröivään tilaan.

Kuva 1: Biennaalin sisäänkäyntialue Giardinin puistossa. Kuva Kaisu Pullinen.

Venetsian kaupunki on täynnä historiaa ja menneisyys on selvästi nähtävissä sen infrastruktuurissa. Tätä hyväksi käyttäen oli monet vierailemistani taidenäyttelyistä koottu vanhoihin rakennuksiin. Historialliset tilat ja rakennukset olivat näin saaneet uuden funktion taiteen esittelypaikkana. Kyseiset kohteet ovat erinomaisia esimerkkejä siitä, ettei taidemuseonkaan tarvitse aina olla valkoinen laatikko tai klassinen tuodakseen taiteen esille sille kuuluvalla tavalla, päinvastoin. Uuden taiteen ja vanhan tilan luoma vastakkainasettelu teki näyttelyistä entistäkin vaikuttavampia kokemuksia.

Venetsian biennaali

Venetsian biennaali on yksi taidemaailman merkittävimmistä nykytaiteen katselmuksista ja se pidetään nimensä mukaisesti joka toinen vuosi. Kaikkiaan 53. biennaali pidettiin tänä vuonna 7.6.-22.11. välisenä aikana. Tämä kansainvälisen taiteen runsaudensarvi tarjosi ajan parhaimpiin kuuluvien taiteilijoiden teoksia aina veistoksista videoinstallaatioihin. Biennaali levittäytyi kahdelle näyttelyalueelle: *Giardinille* ja *Arsenalelle*. Tämän vuoden päänäyttelyn nimi oli *Fare Mondi / Making Worlds* ja sen pääkuraattorina toimi Daniel Birnbaum. *Making Worlds* oli esillä *Palazzo della Esposizione* sekä *Arsenales*sa.

Kaupungin itälaidalla sijaitseva Giardinin puistoalue on toiminut biennaalin tapahtumapaikkana sen alusta asti, aina vuodesta 1895. Alunperin Italian paviljonkina toiminut *Palazzo delle Esposizioni*, joka nykyään toimii pysyvänä näyttelytilana, rakennettiin vuonna 1894. Ensimmäinen ulkomainen paviljonki rakennettiin vuonna 1907, nykyään niitä on Giardinin alueella kaikkiaan 29. Suomi sai oman Alvar Aallon suunnitteleman paviljongin vuonna 1956. Tänä vuonna Suomen paviljongissa oli esillä Jussi Kiven Palo- ja pelastusmuseo -näyttely. Jussi Kivi oli asettanut näytteille oman pitkäaikaisen keräilynsä tuloksena syntyneen palokunta-aiheisen kokoelmansa. Minä koin kyseisen näyttelyn lähinnä hämmentävänä, koska tunsin ennemminkin olevani huonosti järjestellyssä museossa kuin taidenäyttelyssä. Keräily oli kantavana teemana myös yhteispohjoismaisen ja Tanskan paviljongin yhteistyönä tehdyssä näyttelyssä, jossa oli mukana myös suomalaistaiteilijoita. Tanskan paviljonki oli kokonaisuutena kansainvälisistä paviljongeista ehdottomasti paras.

Kuva 2: Vanhat ikkunanpuitteet Arsenalen näyttelytilassa. Kuva Kaisu Pullinen.

Niin hieno alue kuin Giardini onkin, siellä ei kuitenkaan ole samanlaista historian tuntua kuin toisella biennaalin pääalueista, *Arsenalella*, joka on Venetsian vanhaa telakka-alueita. Vuoden 1999 biennaalista lähtien on telakka-alueen laivaveistämö- ja varistorakennuksia laajalti kunnostettu näyttelytiloiksi. Kauimmin näyttelykäytössä on ollut rakennus nimeltä *Corderie*. Se rakennettiin jo vuonna 1303 ja vuosina 1579-1585 sitä uudistettiin Antonio Da Ponten suunnitelmien mukaan. Rakennuksessa valmistettiin alunperin köysiä Venetsian laivaston tarpeisiin ja se onkin n. 316 m pitkä, 21 m leveä ja 9,7 m korkea. Tänä vuonna *Corderies*sa oli esillä osa päänäyttelyä. Lisäksi alueella on muitakin kunnostettuja historiallisia rakennuksia, kuten *Tese delle Vergini*, jossa sijaitsi uusi Italian paviljonki.

Rakennusten entisöinnin yhteydessä on vahvistettu kattoja, asennettu lattiapintoja ja sähköjohtoja sekä rakennettu uusia tiloja, kuten tilava kirjakauppa. Lisäksi on entisöity mm. rautaisia ikkunan- ja ovenpieliä. Vaikka tilojen muuttaminen näyttelytiloiksi on muovannut niitä jonkin verran, ei vanhoja rakenteita ja pintoja ole haluttu peittää. Upeat kattorakenteet ovat nähtävissä, samoin halkeilleet tiiliseinät. Karu tiiliseinä toimiikin äärettömän hienona taustana taide-teoksille. Jo pelkästään tilojen valtava koko on henkeäsalpaava. Jokainen voi varmaan kuvitella millaisen vaikutuksen tekee tällaiseen tilaan asetettu sadoista lampuista koottu teos.

Kahden pääalueen lisäksi kansainvälisiä paviljonkeja oli sijoitettu ympäri kaupunkia. Kovin monessa näistä kohteista en vierailut, mutta esimerkkeinä tällaisista kaupungille sijoitetuista maakohtaisista näyttelyistä voisi mainita Marokon ja Irlannin näyttelyt *Chiesa di Santa Maria della Pietà* -kirkossa.

Kirkkotilaan esille asetetut groteskit teokset näyttivät olevan täysin väärässä paikassa. Aina ei tilan valinta siis ole kovin onnistunut, vaikka joidenkin mielestä tällainen vastakkainasettelu saattaa olla hyvinkin ajatuksia herättävä.

Kuva 3: Arsenalen näyttelytiloissa upeat kattorakenteet ja rosoiset tiiliseinät on jätetty näkyviin. Kuva Kaisu Pullinen.

Palazzo Fortuny

Palazzo Fortuny on yksi Venetsian museokentän vähemmän tunnetuista helmistä. Sitä ei ole kovin helppo löytää sokkeloisesta katuverkostosta, mutta sen löytäminen on ehdottomasti vaivan arvoista. Tämän goottilaistyyllisen 1400-luvun palatsin omisti 1900-luvun alussa espanjalais-syntyinen muotisuunnittelija ja monitaituri Mariano Fortuny, joka teki rakennukseen ateljeensa. Hänen leskensä lahjoitti palatsin kaupungille vuonna 1956. Museossa ei nykyisin ole pysyvää näyttelyä. Rakennuksessa on neljä kerrosta, loggia ulkoportaineen sekä pieni sisäpiha. Ylemmistä kerroksista voi ihailia goottilaisista ikkunoista avautuvaa kaunista näkymää kaupungin kattojen ylle.

Tänä vuonna, 6.6.-15.11.2009, museossa oli esillä *In-finitum* -niminen näyttely. Se oli viimeinen osa näyttelytrilogiassa, joka sai alkunsa samasta paikasta vuonna 2007 ja jatkui seuraavana vuonna Pariisissa. Näyttelyn olivat kuratoineet Axel Vervoordt ja Daniela Ferretti. Näyttely leikkeli äärettömän ja rajallisen, epämääräisen ja keskeneräisen kaltai-

silla teemoilla. In-finitum -näyttelyn taideteokset oli asetettu esille Mariano Fortunyn kankaiden, maalausten ja muiden hänen kokoelmistaan peräisin olevien taide-esineiden kanssa. Teoksia oli kaikkiaan n. 300 ja ne kattoivat laajan valikoiman arkeologisia esineitä, vanhojen mestareiden töitä ja nykytaidetta. Kokonaisuus ei kuitenkaan ollut runsaudesta huolimatta sekava, vaan hyvinkin harmoninen. Nykytaide ja 5000 vuotta vanhat egyptiläiset esineet olivat sulassa sovussa esillä rinnakkain. Taustana näillä upeilla taideteoksilla oli mahtava goottilaispalatsi, joka huokuu historiaa. Teosten yhteydessä ei ollut minkäänlaisia teostietoja, vaan kaikki tarvittava oli kerrottu laajassa näyttelyesitevihkossessa, jossa oli yksityiskohtaiset kartat ja numeroidut listat teoksista. Se, ettei tilassa ollut nimikylttejä tai näyttelytekstejä, vain korosti museon kodinomaista ja salaperäistä tunnelmaa. Palazzo Fortunyn tunnelma ja viehättävyys johtuvat suurelta osin siitä, että rakennus on pääosin restauroimatta. Se on kulunut ja ajan hampaan jäljet ovat selvästi näkyvisiä, varsinkin sen julkisivussa. Menneisyys on siellä vahvasti läsnä.

Palazzo Fortuny ja Arsenalen alue ovat hyviä esimerkkejä siitä, mitä ennakkoluulottomalla asenteella voidaan saada aikaan. Venetsian kaltaisessa kaupungissa, jossa uudisrakentaminen ei ole vaihtoehto, voidaan taidenäyttelyitä järjestettäessä käyttää hyödyksi historiallisia rakennuksia kuitenkin historiaa kunnioittaen. Etenkin Palazzo Fortuny on esimerkillinen tapaus mitä tulee menneisyyden ehdoilla toimimiseen. Vanhaa ei aina tarvitse kaunistella ja parannella, vaan se kelpaa juuri sellaisena kuin se on.

Kirjoittaja on fil.yo, joka opiskelee Turun yliopistossa kulttuurihistoriaa, taidehistoriaa ja museologiaa.

Lähteet:

Venetsian biennaalin näyttelyesite.

Palazzo Fortuny, In-finitum –näyttelyesite.

Venetsian biennaalin sivusto <http://www.labiennale.org/en/art/> Käytetty viimeksi 4.12.2009.

Näyttelyvaihtokeskus FRAME:n sivusto <http://www.frame-fund.fi/fi/ajankohtaista/2009/57-news-article> Käytetty viimeksi 4.12.2009.

Fondazione Musei Civic Venezia sivusto <http://www.museiciviciveneziani.it/frame.asp?pid=5&musid=2&sezione=musei> Käytetty viimeksi 3.12.2009.

Italian turismisivusto <http://www.italyheaven.co.uk/veneto/venice/palazzo-fortuny.html> Käytetty viimeksi 4.12.2009.